

**Historia De Vita, Moribus, Rebus Gestis, Studiis Ac
Denique morte Praedicantium Lutheranorum, Doct.
Martini Lutheri, Philippi Melancthonis, Matthiae Flacii
Illyrici, Georgii Maioris, et Andreae ...**

Complectens ortum, progressum [et] incrementa, tum arcana plurima
hactenus non prodita, omnium penè huius temporis haeresum

... Vita ... Philippi Melancthonis. Matthiae Flacii Illyrici. Georgii Maioris, Et
Andreae Osiandri

Ulenberg, Kaspar

Coloniae Agrippinae, 1622

II. Missa & reliquis relig. cultus, vnaq[ue] literarum studia abrogata, autore
Carlostadio & Melanct.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-65643](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-65643)

ANNO
1522.

Fanatici
nidificant
Witten-
bergæ.

à Zvicca-
uio demē-
tatur.

*Camerar.
in Mel. pag.
44. & seq.*

Thuringia latitans abesset, fanatici quidam homines, quorum id temporis ferax erat Lutheranismus, VVittenbergæ nidificarūt. Horum primus erat Nicolaus quidam Pelargus, cui Marcus Zviccauius sese coniunxit tanquam præceptorī, quem vti virum Dei & prophetam venerabatur. Et Pelargus quidem passim oberrabat incertis sedibus: Zviccauius autem, qui VVittenbergæ prius studijs operam dederat, in Melanchthonis se familiaritatem insinuat, à quo & hospitio receptus fuit, & humaniter habitus. Erat is homo magni supercilij, callidus interrim & vafer, qui de apparitionibus diuinis, deque mysteriorum, quæ dicebat sacris literis abdita contineri, præcipua quadam intelligentia gloriabatur. Et quia Melanchthoni familiaris erat, factum est, vt VVittenbergæ quosdam è doctioribus, nugis suis dementatos, ad factionem istam aditingeret: Inter quos Martinus Cellarius homo non indoctus, & Andreas Bodenstein, Carlostadius primi nominis fuerunt; cum quibus & Melanchthon cōsufurravit. Nam & hic, quia curiosus erat, & iuuenis in omnem partem paulò facilius, ex hospitis sui Zviccauij quotidiano consortio Enthusiasmo nonnihil imbutus, ad nouam hanc factionem propendebat.

II.
Missa Wit-
tenbergæ
aboletur.

Sub hoc tempus accidit, vt Augustiniani VVittenbergæ Missam abolerent; idq; Lutherō quidem absente, sed conscio tamen, &
non

non improbante factum; quod Electori Friederico vehementer displicuit. Quia verò ex hac suorum temeritate Princeps circumspetus maiora metuebat incòmoda, per quosdã ab Vniuersitate delectos factum hoc Augustinèsiu[m] examinari iussit, & quibus moti rationibus Missam abrogarint, ad se perscribi. Inter hos fuit & Melanchthon, qui vnà cum cæteris Missam iure censuit abolitam; atque Electori autor fuit, vt quod VVittenbergæ cœptum erat, hoc ipsum & alibi perditiones suas omnes exequeretur. Abrogata Missa, quidam longius progrediendum rati & alia nonnulla, quæ minimè placebant sub abusu[m] nomine mutanda censuerunt: Quæ res peracta fuit, auctore atque incentore Sathana; quemadmodum Lutherus ipse postmodum iudicauit. His ducem se præbebat & antesignanum Andreas Carlostadius, ad quem velut Archidiaconum rerum Ecclesiasticarum cura pertinebat; cui Melanchthon alijque nonnulli, cùm in consilium adhibiti essent, non grauatim assenserunt. Eijciebant è templis imagines; Eucharistiam laicis porrigebant manu contrectandam, antequam sumerent; mittebant & confessionem delictorum; suadebant esum carniu[m] diebus ab Ecclesia vetitis; sacerdotibus & apostatis publicè mulieres copulabãt sub matrimonij nomine: causas in foro non ex legibus Romanis dijudicari volebant, sed ex lege Mosis; ideoq; nõ suspendi fures oportere;

ANNŌ
1522.

De factò
hoc Melanchth.
iudicium.
*Mel. consil.
Theolog.
Ann. 1522.
Sleid. li. 3.*

Carlostadij
vesania.

*Chytr. in
Sax. f. 280.*

Eius cona-
tus & dog-
mata.

b sed

ANNO
1522.

Discipulo-
rum illius
dementia.

Colloq. Al-
zenb. in 4.
fol. 404.
Cochl. in
A8.
Surius in
comm. in
vita Luth.
cit.

III.
Reprimū-
tur Enthu-
siasia à
Luth.

Cedunt
Witten-
bergâ.

sed dupli quadruplive poena mulctari dicti-
tabant: Gradus promotionum academicos,
philosophiam, humanas disciplinas & stu-
dia litterarum aspernabantur; nihil præter
sacra Biblia legendum asserebant; nec alio
pane vescendum, quam in sudore vultus
per manuum laborem acquisito. Hæc Car-
lostadius absente Luthero multis persuase-
rat, qui per hominem istum fascinati reli-
ctis studijs ad stiuam, ad agriculturam, ad
opificia mechanica diuerterunt. Melanch-
thon etiam à Carlostadio alijsque dementa-
tus tantum imbiberat fanatici spiritus, vt
velut ebrius vehementer nutaret. Sunt, qui
eò dementiæ progressum scribant, vt abdi-
cata professione, relictoque litterario vitæ
genere pisturam meditaretur; ne scilicet aliū
panem comederet, quam manuum labore
comparatum.

Dum ad hunc modum insaniunt & tu-
multuantur isti, Lutherus in castro VVart-
bergensi latitabat: Monitus verò per suos de
fanaticorum conatibus, deq; periculo quod
imminere videbatur ab ista factione, Princi-
pis Electoris iniussu, imò, contra volunta-
tem ipsius, VVittenbergam reuersus est sub
initium quadragesimæ, & habitis ad octi-
dium quotidianis concionibus Enthusia-
starum machinationes, facto in eos impetu
repressit; qua de re in vita Lutheri diximus.
Et quidem Pelargus, Cellarius, Carlostadius,
cū non discederent ab instituto, sed Luthero
se per-